

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Боднар С.В.

викладач,

Вінницький фінансово-економічний університет

ЩОДО ПИТАННЯ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ НЕ НАДІЛЕНИХ ВЛАДНИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ

Адміністративна юрисдикція, як складова частина виконавчо-розпорядчої діяльності органів державного управління відіграє важливу роль у стабілізації управлінських відносин. Її правоохоронна функція полягає у застосуванні адміністративних стягнень до осіб, які завдали шкоди певній групі правовідносин, що склалися у сфері державного управління. Ця функція є складовою частиною виконавчо-розпорядчої діяльності. Тому характерна особливість адміністративної юрисдикції дістає вияв у реалізації зазначеної функції державними органами. На відміну від правосуддя реалізації адміністративної юрисдикції здійснюється багатьма органами, що забезпечує оперативність юрисдикційного захисту суспільних відносин, які виникають у різноманітних галузях державного управління. Водночас розгляди справ про адміністративні правопорушення мають право не всі органи державного управління, а лише ті, які згідно з законодавством наділені юрисдикційними повноваженнями.

Отож при з'ясуванні, чи можуть бути ті чи інші рішення, дії чи бездіяльність оскарження до адміністративного суду, необхідно визначити чи прийняті (вчинені) вони при здійсненні владних управлінських функцій. Проблемним є питання про оскарження бездіяльності суду (наприклад, неприйняття ніякого рішення за зверненням) або зволікання із судовим розглядом, адже здійснення судочинства не можна назвати владною функцією.

Зрештою існує при цьому особливість при розгляді позовних заяв фізичних осіб адміністративними судами щодо суб'єктів владних повноважень [2]. У п. 7 ч. 1 ст. 3 КАС України перелік суб'єктів владних повноважень обмежений, оскільки не містить у собі інших суб'єктів, уповноважених здійснювати публічні повноваження (наприклад, політичні партії, громадські об'єднання, засоби масової інформації).

Дослідження рішень адміністративних судів по спрах фізичних і юридичних осіб із суб'єктами владних повноважень щодо оскарження їх рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності свідчать, що у цій категорії справ з'ясування присутності у спорі органу державної влади чи органу місцевого самоврядування не є достатнім для висновку про те, що справа є публічною. До перевірки критеріїв підвідомчості потрібно підходити комплексно і неодмінно з'ясовувати, яку роль у правовідносинах відігравав той чи інший орган державної влади чи орган місцевого самоврядування, чи діяв він на виконання владних управлінських функцій, чи був рівноправним суб'єктом цивільного (господарського) права, а також прослідкувати при прийнятті рішень існуючі зв'язки між адміністративним правом і процесуальними галузями права, такими, зокрема, як цивільно-процесуальне та кримінально-процесуальне. При цьому, як свідчить судова практика в адміністративних справах відповідно до чинного законодавства підставами для звернення до адміністративного суду також можуть бути рішення, дії, бездіяльність суб'єктів, які не наділені владними повноваженнями. Українське законодавство поки що не передбачає спеціального механізму розгляду таких адміністративних справ. Під час доопрацювання Кодексу адміністративного судочинства України висловлювались пропозиції визначити [4]: особливості розгляду судових справ щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів не наділені владними повноваженнями, а також оскарження бездіяльності судів при розгляді таких прав. Такі пропозиції не знайшли текстуального втілення у прийнятому кодексі.

Однак це, на наш погляд, не перешкоджає адміністративним судам відкривати провадження у таких справах і розглядати їх, виходячи з положень статей 8, 55 і 124 Конституції України, частини другої статті 4, статті 8 та пункту 1 частини першої статті 17 КАС. Тому переконані, що за правилами адміністративного судочинства можна оскаржувати рішення і дії суб'єктів не наділені владними повноваженнями, а також бездіяльність суду, що пов'язана не вчиненням дій, визначених процесуальним законом, або порушенням розумних строків, а також дії суду, вчинені в ході здійснення судочинства, жими заподіяно шкоду честі, гідності та діловій репутації особи. І безумовно, до адміністративного суду можуть бути оскаржені рішення, дії чи бездіяльність судів, їхніх посадових та службових осіб, що не пов'язані із здійсненням судочинства.

Оскільки питання делегованих повноважень недостатньо врегульовані на законодавчому рівні, існує небезпека свавільного втручання суб'єктів владних повноважень у сферу діяльності фізичних та юридичних осіб, що вимагає існування адміністративних процедур,

які б слугували бар'єром для будь-яких проявів свавілля. Адміністративні процедури повинні стати предметом регулювання окремого законодавчого акта. Однак до прийняття відповідного закону суди потребують хоча б рамкових критеріїв для оцінювання рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Такі критерії закріплені у частині третій статті 2 КАС [1]. Вони певною мірою відображають принципи адміністративної процедури, вироблені у практиці європейських країн, і важливі не лише для суду. Суб'єкти владних повноважень повинні враховувати ці критерії – принципи, знаючи, що адміністративний суд керуватиметься ними у разі оскарження відповідних рішень, дій чи бездіяльності. Крім того, ці критерії – принципи одночасно є важливим орієнтиром при реалізації дискреційних повноважень владного суб'єкта, а також в умовах відсутності законодавства, яке чітко регулює порядок здійснення адміністративних проваджень.

Як свідчить узагальнення судової практики в адміністративних судах непоодинокі випадки звернення до адміністративного суду оскарження, рішень» дій чи бездіяльності суб'єктів, які владними повноваженнями не наділені [3].

Наприклад, у листопаді 2006 року Мукачівське міське комунальне підприємство «Мукачівводоканал» звернулося з позовом до Мукачівської центральної районної лікарні, як суб'єкта, що не наділений владними повноваженнями, про визнання дій працівників лікарні неправомірними та скасування, листка непрацездатності серії АА № 464732, виданого гр. Ш. з 17.09.2006 р. по 27.09.2006 року.

Суб'єктами, які не наділені владними повноваженнями, є також засоби масової інформації, підприємства, установи, організації, їхні посадові та службові особи, творчі працівники засобів масової інформації, що порушують законодавство про вибори та референдум, кандидати, їхні довірені особи, партії (блок), місцеві організації партій (блок місцевих організацій партій), їхні посадові особи та уповноважені особи, ініціативні групи референдуму, інші суб'єкти ініціювання референдуму, офіційні спостерігачі від суб'єктів виборчого процесу (ст. ст. 174, 175 Кодексу адміністративного судочинства України).

Таким чином одним із можливих учасників адміністративного судочинства, крім суб'єктів владних повноважень, законодавчо слід визнати й суб'єктів, які хоча такими повноваженнями й не наділені, проте виступають носіями публічних прав і обов'язків. Тому нагальним є також захист прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів, які не наділені владними повноваженнями.

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України – К.: Президент. Істина, 2012. – 823 с.
2. Пуданс-Шушлебін К. Правова сутність поняття суб'єкта владних повноважень за КАС України / К. Пуданс-Шушлебін // Право України. – 2008. – № 7. – С. 95-98.
3. Судова практика Вищого адміністративного суду України // Бюлетень – додаток до журналу Вісник ВАС України. – № 2. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 360 с.
4. Дудаш Т. Юридична природа рішень Європейського суду з прав людини / Т. Дудаш // Право України. – № 2. – К.: Видавничий дім Інюре, 2010. – 2010. – С. 173-178.

Долга Ю.І.

студентка,

Науковий керівник: Новак О.Д.

кандидат юридичних наук, асистент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРИНЦИПУ ЗАКОННОСТІ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Тлумачення принципу законності в адміністративному процесі є предметом наукового інтересу провідних вчених-адміністративістів, що, перш за все, викликано євроінтеграційними процесами в нашій державі та необхідністю адаптації вітчизняного законодавства до європейських стандартів. Актуальність глибокого дослідження проблемних аспектів визначення законності як сукупності керівних ідей та методів у судочинстві обумовлена потребою гармонізації норм адміністративного процесуального права до права Європейського Союзу та здійснення правосуддя, керуючись пріоритетом прав і свобод людини та громадянина, що неможливо без застосування принципу законності.

Деякі аспекти інтерпретації та застосування принципу законності аналізувала низка вітчизняних науковців, а саме: В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Ю.П. Битяк, А.С. Васильєва, Е.Ф. Демський, С.В. Ківалов, Л.В. Коваль, В.К. Колпаков, Т.О. Коломоєць, Е.А. Кочерин, Р.Р. Кузьмін, Є.О. Мироненко, О.Ф. Скакун та інші.

На наш погляд, принцип законності в адміністративному судочинстві необхідно розглядати крізь призму системності принципів, передбачених ст. 7 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України), як складну комплексну правову категорію.